

دانش خانواده و جمعیت

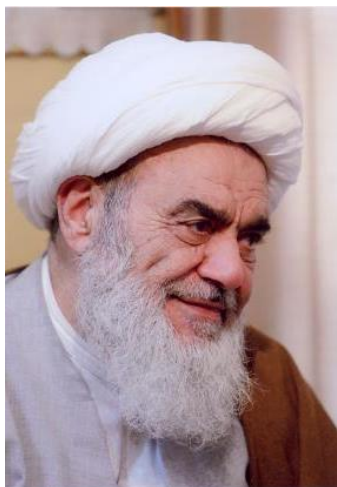
طرح درس ۱۶ هفته

محمد علی مصباح نژاد

نیم سال اول ۹۸-۹۷

منبع اصلی درس: دانش خانواده و جمعیت
مؤلفان:

آیت الله حسین مظاهری

دکتر امیر حسین بانکی پور فرد

تدوین:

نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه ها
مرکز برنامه ریزی و تدوین متون درسی
ناشر: دفتر نشر معارف

اخلاق در خانواده

آیت الله

حسین مظاهری

امیر حسین بانکی پور فرد

اخلاق در خانواده

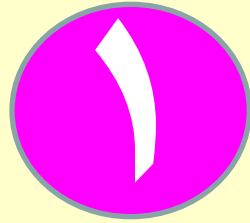
آیت الله حسین مظاهری

به کوشش: دکتر امیر حسین بانکی پور فرد

الله محمد بن عبد الله

شرح تفصیلی دروس

هفته

۹۷

۰۶

۲۹

تاریخ ارائه

ص ۱۴ - ۷

توضیح

سرفصل دروس

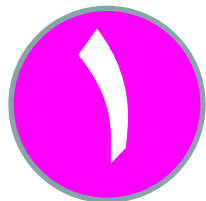

ص ۱۷-۲۴

فصل ۱

انسان و خانواده

ص ۱۷-۲۴

فهرست عناوین

اهداف

چکیده

مقدمه

ابعاد وجود انسان

طبیعت مشترک انسانی

اختیار و مسئولیت انسان

۱۷..... اہداف

۱۷..... چکیدہ فصل

۱۸..... مقدمہ

۱۹..... ابعاد وجود انسان

۱۹..... طبیعت مشترک انسانی

۲۰..... اختیار و مسئولیت انسان

شرح تفصیلی دروس

۲

هفته

۹۷

۰۷

۰۵

تاریخ اراءه

ص ۲۴ - ۳۴

فصل ۱

انسان و خانواده

۲

انسان و خانواده

ص ۲۴ - ۳۴

انسان و نیاز به شریعت و قانون الهی

چیستی دین و شریعت

کارکردهای فطرت دین خواه

دیدگاه اسلام در مواجهه با نیاز جنسی

یک . اسلام و نیازهای انسان

دو . اهمیت غریزه جنسی و آسیب های آن

- ۲۴ ..... انسان و نیاز به شریعت و قانون الهی
- ۲۷ ..... چیستی دین و شریعت
- ۲۹ ..... کارکردهای فطرت دین خواه
- ۳۰ ..... دیدگاه اسلام در مواجهه با نیاز جنسی
- ۳۰ ..... یک. اسلام و نیازهای انسان
- ۳۲ ..... دو. اهمیت غریزه جنسی و آسیب‌های آن

شرح تفصیلی دروس

۳

هفته

۹۷

۰۷

۱۲

تاریخ آرائه

ص ۴۱ - ۳۴

فصل ۱

انسان و خانواده

۳

سه . ازدواج و نقش آن در رفع نیاز جنسی

۱. زوج آفرینی و حکمت آن

۲. زوج آفرینی انسان

۳. ازدواج از دیدگاه قرآن

۴. ازدواج در آینه روایات

شرح تفصیلی دروس

۴

هفته

۹۷

۰۷

۱۹

تاریخ آرائه

ص ٥٢ - ٤١

فصل ١

انسان و خانواده

چهار . تربیت جنسی

۱. نقش حیا و عفت در تربیت جنسی

۲. آفت های بی عفتی و بی غیرتی

۳. راه های حفظ عفت و غیرت در جامعه

۲. آفت های بی عفتی و بی غیرتی

۲-۱. سلطه ظالمان و بیگانگان

۲-۲. فرزندان نامشروع

۲-۳. از هم گسیختگی خانواده

۲-۴. مشکلات روحی - روانی

۳. راه های حفظ عفت و غیرت در جامعه

۳-۱. حفظ حریم نگاه

۳-۲. پنهان کردن زینت و جذابیت

۳-۳. اجتناب از رفتارهای محرک

- ۴۱ ..... چهار. تربیت جنسی
- ۴۱ ..... ۱. نقش حیا و عفت در تربیت جنسی
- ۴۳ ..... ۲. آفتهای بی عفتی و بی غیرتی
- ۴۸ ..... ۳. راههای حفظ عفت و غیرت در جامعه

شرح تفصیلی دروس

۵

هفته

۹۷

۰۷۰

۲۶

تاریخ ارائه

ص ٦٣ - ٥٣

فصل ١

انسان و خانواده

٥

۱. ارضای غریزه جنسی

۲. تهذیب نفس و تکامل فردی

۳. آرامش

۴. زینت شدن زن و مرد برای هم

۵. شادی بخشی زن و مرد برای هم

۶. پاسخ به فطرت انسانی

فردی

آثار و
پیامدهای
ازدواج

۱. انسان سازی و جامعه سازی

۲. تحویل نسل سالم

اجتماعی

شرح تفصیلی دروس

هفته

۹۷

۰۸

۰۳

تاریخ ارائه

فصل ۲

موانع تشکیل خانواده و راه های رفع آن

۱. بهانه گیری
۲. تشریفات بیجا
۳. مهریه های سنگین
۴. ولیمه های بی حساب
۵. جهیزیه های سنگین
۶. باورهای اشتباه

۱. فرهنگی

۲. اقتصادی

۳. تحصیلی

۴. سربازی

۵. خانوادگی

۶. عدم دستیابی به فرد مناسب

موانع ازدواج

ص ۸۸ - ۶۷

- اهداف ۶۷
- چکیده فصل ۶۷
- مقدمه ۶۷
- الگوی ازدواج ۶۸
- موانع ازدواج ۷۰
- یک. موانع فرهنگی ۷۰
۱. بهانه گیری ها ۷۰
۲. تشریفات بیجا ۷۱
۳. مهریه های سنگین ۷۳
۴. ولیمه های بی حساب ۷۵
۵. جهیزیه های سنگین ۷۶
۶. باورهای اشتباه ۷۶

موانع ازدواج

ص ۸۸ - ۶۷

- ۷۸ ..... دو. مشکلات اقتصادی
- ۷۹ ..... سه. تحصیلات
- ۸۱ ..... چهار. سربازی
- ۸۲ ..... پنج. مشکلات خانوادگی
- ۸۲ ..... ۱. بیماری والدین
- ۸۳ ..... ۲. تکفل خانواده
- ۸۳ ..... ۳. طلاق والدین
- ۸۳ ..... ۴. اختلاف والدین
- ۸۴ ..... ۵. سوابق ناپسند والدین
- ۸۴ ..... شش. عدم دستیابی به فرد مناسب
- ۸۷ ..... مروری بر فصل
- ۸۷ ..... پرسش

شرح تفصیلی دروس

هفته

۹۷

۰۸

۱۰

تاریخ ارائه

ص ۱۰۶ - ۸۹

فصل ۳

معیارهای همسرگزینی

یک . انواع معیارها در ازدواج

۱. باورها و اعتقادات دینی

۲. تحصیلات

۳. کفایت عقلانی

۴. اخلاق

۵. وضعیت ظاهری

معیارهای همسرگزینی

ص ۱۰۶-۱۹

۶. سلامتی

۷. وضعیت اقتصادی

۸. اصالت خانوادگی

۹. فرهنگ

۱۰. گرایش ها و علایق

۱۱. خصوصیات اختصاصی زن و مرد

ص ۱۰۶-۱۹

معیارهای همسرگزینی

دو. ارزیابی معیارها و اولویت بندی آن ها

۱. معیارسنجیبر اساس دیدگاه اسلام

۲. اجتناب از معیارگذاری غلط

۳. اهمیت دیانت و اخلاق

۴. توجه به معنای صحیح کفویت

سه. آسیب شناسی توجه به معیارها

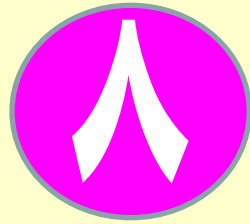
۱. ضرورت ارزیابی جامع

۲. عدم مشورت

۳. نداشتن روش های ارزیابی معیارها

۴. وسواس و عدم توکل

شرح تفصیلی دروس

هفته

۹۷

۸۰

۱۷

تاریخ ارائه

ص ۱۲۸ - ۱۰۷

فصل ۴

مراحل تشکیل خانواده

مراحل تشکیل خانواده

ص ۱۲۸-۱۰۷

- ۱- آشنایی مستقیم
- ۲- آشنایی غیر مستقیم

یک. انواع شناخت

۱. خواستگاری

۲. عقد

۳. عروسی

دو. مراسم ازدواج

۱۰۷.....	اهداف
۱۰۷.....	چکیده فصل
۱۰۸.....	مقدمه
۱۰۸.....	یک. انواع شناخت
۱۰۸.....	۱. آشنایی مستقیم
۱۱۰.....	۲. آشنایی غیرمستقیم
۱۱۳.....	دو. مراسم ازدواج
۱۱۳.....	۱. مراسم خواستگاری
۱۲۰.....	۲. دوران عقد
۱۲۳.....	۳. مراسم عروسی
۱۲۷.....	مروری بر فصل
۱۲۸.....	پرسش

- ارزش وساطت در امر ازدواج

- خیر خواه و آگاه

- خیر خواه و ناآگاه

- دلال و حقه باز

- انواع واسطه ها

شرح تفصیلی دروس

۹

هفته

۹۷

۸۰

۲۴

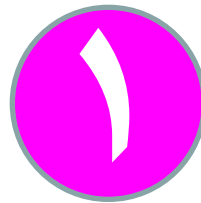
تاریخ ارائه

ص ۱۴۶ - ۱۲۹

فصل ۵

حقوق خانواده

مسئولیت و تکلیف در عالم

۱. مسئولیت موجودات عالم

مسئولیت عبادی

مسئولیت فردی

مسئولیت اجتماعی

مسئولیت در خانواده

۲. مسئولیت انسان

حقوق و تکالیف مشترک همسران

۱- نیاز مادی

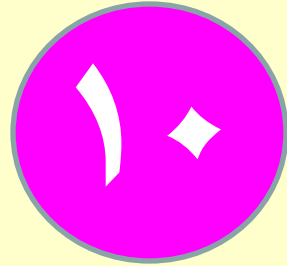
۲- نیاز جنسی

۳- نیاز عاطفی

۴- نیاز معنوی

۱۲۹	اهداف
۱۲۹	چکیده فصل
۱۳۰	مقدمه
۱۳۰	مسئولیت و تکلیف در عالم
۱۳۰	یک. مسئولیت موجودات عالم
۱۳۱	دو. مسئولیت انسان
۱۳۵	حقوق و تکالیف مشترک همسران
۱۳۵	یک. تأمین نیاز مادی
۱۳۶	دو. تأمین نیاز جنسی
۱۳۷	سه. تأمین نیاز عاطفی
۱۴۰	چهار. تأمین نیاز معنوی

شرح تفصیلی دروس

هفته

۹۷

۰۹

۰۱

تاریخ ارائه

ص ۱۶۷-۱۴۶

فصل ۵

حقوق خانواده

۲

۱۶۷ - ۱۴۶

حقوق خانواده

اهمیت و جایگاه عاطفه و اخلاق

وظایف اختصاصی زن و مرد

حقوق فرزندان

۱. حقوق معنوی

۲. حقوق مادی

حقوق فرزند بر پدر و مادر

حقوق والدین

حقوق بستگان

- ۱۴۶.....اهمیت و جایگاه عاطفه و اخلاق
- ۱۴۹.....وظایف اختصاصی زن و مرد
- ۱۵۵.....حقوق فرزندان
- ۱۵۵.....حقوق فرزند بر پدر و مادر
- ۱۵۵.....یک. حقوق معنوی
- ۱۵۷.....دو. حقوق مادی
- ۱۵۸.....حقوق والدین
- ۱۶۲.....حقوق بستگان
- ۱۶۴.....مروری بر فصل
- ۱۶۵.....پرسش

شرح تفصیلی دروس

۱۱

هفته

۹۷

۰۹

۰۸

تاریخ آرائه

ص ۱۸۶ - ۱۶۷

فصل ۶

فضائل اخلاقی در خانواده

ص ۱۸۶ - ۱۶۷

فضائل اخلاقی در خانواده

محبت

راه های جلب محبت

۱. پاکیزگی و آراستگی

۲. اظهار محبت

۳. هدیه

تفاهم در زندگی

۱- خوش خلقی

۲- حسن نیت

۳- نصیحت

۴- سعه صدر

۵- گذشت و خطاپوشی

۶- انعطاف مرد

۷- پشتیبانی زن از مرد

فضائل اخلاقی در خانواده

ص ۱۸۶ - ۱۶۷

اهداف..... ۱۶۷

چکیده فصل..... ۱۶۷

مقدمه..... ۱۶۸

محبت..... ۱۶۸

راههای جلب محبت..... ۱۶۹

یک. پاکیزگی و آراستگی..... ۱۶۹

دو. اظهار محبت..... ۱۷۱

سه. هدیه..... ۱۷۳

تفاهم در زندگی..... ۱۷۴

فضائل اخلاقی در خانواده

ص ۱۸۶ - ۱۶۷

- ۱۷۷..... راهکارهای اخلاقی در تثبیت خانواده
- ۱۷۷..... یک. خوش خلقی
- ۱۷۸..... دو. حُسن نیت
- ۱۷۸..... سه. نصیحت
- ۱۷۹..... چهار. سعه صدر
- ۱۸۱..... پنج. گذشت و خطاپوشی
- ۱۸۳..... شش. انعطاف مرد
- ۱۸۴..... هفت. پشتیبانی زن از مرد
- ۱۸۶..... مروری بر فصل
- ۱۸۶..... پرسش

شرح تفصیلی دروس

۱۲

هفته

۹۷

۰۹

۱۵

تاریخ ارائه

ص ۱۸۷ - ۲۰۶

فصل ۷

عوامل تزلزل خانواده

عوامل تزلزل خانواده

ص ۱۸۷-۲۰۶

آسیب های اخلاقی در خانواده

۱. بدزبانی و بدرفتاری

۲. سبک شمردن و توجیه گناه

۳. بدحجابی

۴. غیبت، تهمت تمسخر

۵. دروغ و دورویی

عوامل تزلزل خانواده

ص ۱۸۷-۲۰۶

عوامل و زمینه های مشکلات اخلاقی

۱. تندخویی

۲. فحش و کتک

۳. زخم زبان

۴. خودپسندی

عوامل تزلزل خانواده

ص ۲۰۶-۱۸۷

جدایی و پیامدهای آن

۱. طلاق‌های ضروری

۲. طلاق‌های هوس‌ی

۳. طلاق‌های عقده‌ای

مروری بر فصل

پرسش

عوامل تزلزل خانواده

ص ۱۸۷-۲۰۶

۱۸۷.....	اهداف
۱۸۷.....	چکیده فصل
۱۸۸.....	مقدمه
۱۸۸.....	آسیب‌های اخلاقی در خانواده
۱۸۸.....	یک. بدزبانی و بدرفتاری
۱۸۹.....	دو. سبک شمردن و توجیه گناه
۱۹۰.....	سه. بدحجابی
۱۹۲.....	چهار. غیبت، تهمت و تمسخر
۱۹۴.....	پنج. دروغ و دورویی

- ۱۹۴.....عوامل و زمینه‌های ایجاد مشکلات اخلاقی
- ۱۹۵.....یک. تندخویی
- ۱۹۶.....دو. فحش و کتک
- ۱۹۷.....سه. زخم زبان
- ۱۹۷.....چهار. خودپسندی
- ۲۰۲.....جدایی و پیامدهای آن
- ۲۰۲.....یک. طلاق‌های ضروری
- ۲۰۳.....دو. طلاق‌های هوسی
- ۲۰۳.....سه. طلاق‌های عقده‌ای
- ۲۰۶.....مروری بر فصل
- ۲۰۶.....پرسش

شرح تفصیلی دروس

۱۳

هفته

۹۷

۰۹

۲۲

تاریخ ارائه

ص ۲۲۰ - ۲۰۷

فصل ۸

نظام اقتصادی خانواده در اسلام

نظام اقتصادی خانواده در اسلام

ص ۲۲۰ - ۲۰۷

- اهداف..... ۲۰۷
- چکیده فصل..... ۲۰۷
- مقدمه..... ۲۰۷
- نظام اقتصادی و نقش آن در پایداری خانواده..... ۲۰۸
- یک. زندگی ضروری..... ۲۰۸
- دو. زندگی رفاهی..... ۲۰۹
- سه. زندگی تجملی..... ۲۱۱
- توجه اسلام به نظام اقتصادی خانواده..... ۲۱۲
- یک. عدم سخت‌گیری در امور مادی..... ۲۱۲
- دو. اهمیت رفاه خانواده..... ۲۱۲
- آسیب‌های اخلاقی در اقتصاد خانواده..... ۲۱۳
- یک. مال حرام و تأثیر آن..... ۲۱۳
- دو. عدم اسراف و تبذیر..... ۲۱۵
- مروری بر فصل..... ۲۱۹
- پرسش..... ۲۱۹

شرح تفصیلی دروس

۱۴

هفته

۹۷

۰۹

۲۹

تاریخ ارائه

ص ۲۴۲ - ۲۲۱

فصل ۹

فرزندآوری و تربیت فرزند

فرزندآوری و تربیت فرزند

ص ۲۴۲ - ۲۲۱

۲۲۱	اهداف
۲۲۱	چکیده فصل
۲۲۲	مقدمه
۲۲۲	اهمیت و جایگاه تربیت فرزند
۲۲۴	آثار بی توجهی به تربیت فرزند
۲۲۶	ثمرات تربیت صحیح فرزند
۲۲۶	یک. تربیت انسان شایسته
۲۲۶	دو. باقیات صالحات
۲۲۷	نقش خانواده در تربیت فرزندان
۲۲۷	کلاس انسان سازی
۲۲۸	استعداد پذیرش کودکان از بدو تولد
۲۲۸	تأثیر محیط در شخصیت کودک
۲۲۹	تأثیر نیت والدین

فرزندآوری و تربیت فرزند

ص ۲۴۲ - ۲۲۱

- ۲۳۰..... توجه به ابعاد روحی و جسمی فرزندان
- ۲۳۰..... توجه به غرایز
- ۲۳۲..... توجه به تغذیه
- ۲۳۳..... نقش فطرت
- ۲۳۵..... تربیت عملی
- ۲۳۵..... تعادل در تربیت
- ۲۳۶..... سعه صدر در تربیت
- ۲۳۸..... مشورت با فرزندان
- ۲۳۹..... ضرورت همکاری والدین در تربیت فرزند
- ۲۴۱..... مروری بر فصل
- ۲۴۲..... پرسش

شرح تفصیلی دروس

۱۵

هفته

۹۷

۱۰

۰۶

تاریخ ارائه

ص ۲۵۱ - ۲۴۳

فصل ۱۰

تنظیم خانواده و جمعیت شناسی

تنظیم خانواده و جمعیت شناسی

ص ۲۵۱ - ۲۴۳

۲۴۳	اهداف
۲۴۳	چکیده فصل
۲۴۴	مقدمه
۲۴۴	دیدگاه‌های مختلف در رابطه با کنترل جمعیت
۲۴۵	یک. طرف‌داران افزایش جمعیت
۲۴۵	دو. طرف‌داران جمعیت متناسب
۲۴۶	سه. مخالفان افزایش جمعیت
۲۴۷	تحولات جمعیتی ایران
۲۴۹	چالش‌های جمعیتی ایران
۲۴۹	یک. کاهش حجم و رشد جمعیت ملی
۲۵۰	دو. کاهش باروری و قدرت تجدید نسل
۲۵۰	سه. افزایش میانه‌سنی و سالمندی جمعیت
۲۵۱	چهار. کاهش جمعیت در سن کار و افزایش مهاجرین خارجی

شرح تفصیلی دروس

۱۶

هفته

۹۷

۱۰

۱۳

تاریخ ارائه

ص ۲۶۵ - ۲۵۱

فصل ۱۰

۲

تنظیم خانواده
و جمعیت شناسی

تنظیم خانواده و جمعیت ص ۲۶۵ - ۲۵۱

- ۲۵۱..... جمعیت از دیدگاه قرآن
- ۲۵۲..... باروری و اهمیت آن
- ۲۵۳..... باروری و اراده خداوند
- ۲۵۵..... باروری و سالخوردگی
- ۲۵۶..... باروری و ترجیح جنسی
- ۲۵۸..... باروری و برکت زندگی
- ۲۵۹..... باروری و کیفیت جمعیت
- ۲۶۱..... اشکالات مطرح شده در رابطه با افزایش تعداد فرزندان و پاسخ به آن
- ۲۶۱..... یک. عدم تناسب دخل و خرج خانواده
- ۲۶۱..... دو. مشغله روزمره والدین و در چالش قرار گرفتن تربیت فرزندان
- ۲۶۲..... سه. محدودیت منابع کشور
- ۲۶۲..... چهار. کاهش سطح کیفی زندگی با افزایش جمعیت
- ۲۶۴..... مروری بر فصل
- ۲۶۵..... پرسش

معرفی
نرم افزار

مجموعه آثار مرجع عالیقدر

حضرت آیت الله العظمی مظاہرینی مد ظلہ

نورسوفت کی مطالعاتی مرکز

تولید، فروردین ۱۳۹۱

Computer Research Center of Islamic Sciences

مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی

مركز البحوث الكمبيوترية للعلوم الإسلامية

P.O. BOX: 37185-3857, QOM, I.R. IRAN, Tel: (+98 251) 2120212, Fax: (+98 251) 2936294 info@noorsoft.org
© 2012 C.R.C.I.S. All Rights Reserved www.noorsoft.org

با تشکر

محمد علی مصلح نژاد